

2002

No. 64

**STAATSBLAD
VAN DE
REPUBLIEK SURINAME**

WET van 5 september 2002, houdende regels terzake het strafbaarstellen van money laundering (Wet Strafbaarstelling Money Laundering).

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat het nodig is regels vast te stellen ter zake het strafbaarstellen van money laundering van opbrengsten verkregen uit misdrijven;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring van De Nationale Assemblée, bekrachtigd de onderstaande wet:

Artikel 1

Als schuldig aan opzettelijke money laundering wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van ten hoogste vijfhonderdmiljoen gulden Surinaams courant:

- a. degene die van een voorwerp de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding of de verplaatsing verbergt of verhult, dan wel verbergt of verhult wie de rechthebbende op een voorwerp is of het voorhanden heeft, terwijl hij weet dat het voorwerp - middellijk of onmiddellijk - afkomstig is uit enig misdrijf;

- b. degene, die een voorwerp verwerft, voorhanden heeft, overdraagt of omzet of van een voorwerp gebruik maakt, terwijl hij weet dat het voorwerp - middellijk of onmiddellijk - afkomstig is uit enig misdrijf.

Artikel 2

Degene, die van het plegen van money laundering een gewoonte maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren en geldboete van ten hoogste zeventienhonderdvijftig miljoen gulden Surinaams courant.

Artikel 3

Als schuldig aan schuld money laundering wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes jaar en geldboete van ten hoogste driehonderdmiljoen gulden Surinaams courant:

- a. degene, die van een voorwerp de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding of de verplaatsing verbergt of verhult, dan wel verbergt of verhult wie de rechthebbende op een voorwerp is of het voorhanden heeft, terwijl hij redelijkerwijs moet vermoeden dat het voorwerp - middellijk of onmiddellijk - afkomstig is uit enig misdrijf;
- b. degene, die een voorwerp verwerft, voorhanden heeft, overdraagt of omzet of van een voorwerp gebruik maakt, terwijl hij redelijkerwijs moet vermoeden dat het voorwerp - middellijk of onmiddellijk - afkomstig is uit enig misdrijf.

Artikel 4

Onder voorwerpen als bedoeld in de artikelen 1 en 3 wordt verstaan alle vermogensbestanddelen, zowel roerende en onroerende goederen, alsmede zakelijke en persoonlijke rechten.

Artikel 5

Bij veroordeling wegens een der in de artikelen 1 tot en met 3 omschreven misdrijven kan ontzetting van de in artikel 46 eerste lid onder 1 tot en met 5 van het Wetboek van Strafrecht vermelde rechten worden uitgesproken en kan de schuldige worden ontzet van de uitoefening van het beroep, waarin hij het misdrijf heeft begaan.

Artikel 6

De bij deze wet strafbaar gestelde feiten zijn misdrijven.

Artikel 7

1. Deze wet kan worden aangehaald als: Wet Strafbearstelling Money Laundering.
2. Zij wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
3. Zij treedt in werking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging.
4. Met de uitvoering van deze wet is de Minister van Justitie en Politie belast.

Gegeven te Paramaribo, de 5e september 2002,

R. R. VENETIAAN.

Uitgegeven te Paramaribo, de 20ste september 2002.
De Minister van Binnenlandse Zaken a.i.,

D. BALESAR.

WET van 5 september 2002, houdende regels ter zake het strafbaarstellen van money laundering (Wet Strafbarestelling Money Laundering).

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

A. INLEIDING

De financiële kant van criminaliteit en criminaliteitsbestrijding krijgt steeds meer aandacht, niet alleen in de diverse andere landen maar ook in Suriname. Dit is niet zo vreemd als men bedenkt, dat met bepaalde vormen van criminaliteit steeds grotere opbrengsten worden behaald. Daarbij gaat het niet alleen om de georganiseerde drugshandel, maar ook om bijvoorbeeld de handel in gestolen auto's (auto zwendel), mensenhandel en wapen/munitiehandel. Gelet op het adagium, dat misdaad niet behoort te lonen, zal het beleid nationaal en internationaal erop gericht moeten zijn om de opbrengsten uit criminele activiteiten op te sporen en af te romen.

Tegenwoordig wordt ook het terrorisme steeds meer geplaatst tegen de achtergrond van de financiële criminaliteit.

Hoewel het begrip terrorisme nog niet is gedefinieerd, wordt vermoed dat financiering van activiteiten die tot terrorisme worden gerekend ook plaats vinden met middelen afkomstig uit money laundering activiteiten.

De lucratieve vormen van criminaliteit zouden niet zo aantrekkelijk zijn als elders er niet in slaagden wegen te vinden om de opbrengsten daarvan aan het zicht van Justitie en Politie of de fiscus te onttrekken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van allerlei constructies, waarbij het criminele vermogen veelal wordt gesluisd naar het buitenland.

In wereldverband werden door diverse staten maatregelen getroffen om gezamenlijk grensoverschrijdende misdrijven effectief te bestrijden. In dit verband wordt verwezen naar het Verdrag van de Verenigde Naties tegen sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Wenen, 20 december 1988, S.B. 1992 no. 57) en het Enkelvoudig Verdrag inzake verdovende middelen (New York 30 maart 1961; S.B. 1990 no. 16). In het kader van deze ontwikkelingen werd onze oude Opiumwet in 1998 vervangen door de huidige moderne Wet Verdovende Middelen (S.B. 1998 no. 14) en wordt in het onderhavige wetsvoorstel money laundering strafbaar gesteld.

De aanbevelingen van de Caribbean Financial Action Task Force (CFATF) omvatten naast de strafbaarstelling van money laundering, tevens de instelling van mechanismen die aanwezig dienen te zijn voor de aanpak van dit fenomeen.

Het gaat hierbij om een meldpunt ongebruikelijke transacties, de identificatieplicht bij financiële en niet financiële dienstverlening en het strafrechtelijk financieel onderzoek.

Zoals de woorden al zeggen gaat het bij money laundering van opbrengsten van misdrijven om het verbergen of het verhullen van de illegale herkomst van gelden of voorwerpen. Doel hiervan is om die opbrengsten aan het zicht van Justitie en Politie te onttrekken, zodat confiscatie wordt voorkomen. Steeds vaker proberen mensen het financiële stelsel te misbruiken om langs niet wettige weg aan money laundering te doen.

Money laundering kent vele verschijningsvormen en verschillende stadia. Een betrekkelijk eenvoudige vorm betreft het geval dat een koerier grote hoeveelheden buitenlandse valuta, vaak in kleine coupures, bij een wisselkantoor inwisselt tegen buitenlands geld. Dit geld kan vervolgens op een bankrekening worden gestort en door overmakingen naar andere rekeningen de hele wereld worden rondgestuurd. Daarnaast bestaan meer "gedistingeerde" en ingewikkelder constructies, waarbij bijvoorbeeld gewerkt wordt met dekmantelorganisaties (b.v. met "holle" naamloze vennootschappen).

Dit zijn nepbedrijven die, door de degene die aan money laundering doet gegeven (valse) voorstelling van zaken, grote omzetten genereren, leningen aangaan, schulden voldoen etc. Dergelijke constructies dienen ertoe een legale verklaring te bieden voor de aanwezigheid van grote hoeveelheden geld, die in werkelijkheid van misdrijf afkomstig zijn. Soms ontplooiën bedrijven die zich bezig houden met money laundering ook legale economische activiteiten. Dit bemoeilijkt het zicht op het illegale deel van hun activiteiten nog meer.

B. DE HELER-STELER-REGEL

De hierboven beschreven money laundering handelingen leveren in de regel een door de helingsbepalingen verboden handeling op, bijvoorbeeld het voorhanden hebben of overdragen van een door misdrijf verkregen goed. De opgedane ervaringen, alsmede ontwikkelingen die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan ten aanzien van criminaliteit met een financiële component, hebben de strafrechtsautoriteiten tot de conclusie gebracht dat de gemelde helingsbepalingen niet in alle gevallen toereikend zijn voor een effectieve aanpak van money laundering. Ook blijken de helingsbepalingen enkele belangrijke lacunes te vertonen die de bestrijding van money laundering in de weg staan. Zo'n lacune blijkt vooral gelegen in door de rechtspraak aangenomen en herhaaldelijk bevestigde regel dat de "steler" niet wegens heling van de door hem zelf gestolen goederen kan worden gestraft. Deze heler-steler-regel bemoeilijkt de money laundering bestrijding in gevallen waarin de van criminele activiteiten afkomstige opbrengsten door degene die zelf aan money laundering doet - of mede door hem - zijn gegenereerd.

Een aparte strafbaarstelling van het "money laundering delict" geeft ook beter uitvoering aan internationale verplichtingen en is in overeenstemming met de aard van het fenomeen money laundering.

C. GRONDEN VAN HET WETSVOORSTEL

Het Verdrag van de Verenigde Naties tegen sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Wenen, 20 december 1988) waar Suriname partij bij is, stelt onder meer de strafbaarstelling van money laundering verplicht. Door de aparte strafbaarstelling van de genoemde handelingen wordt voldaan aan de verdragsverplichting. De verschillende gedragingen en verschijningsvormen, die money laundering kan aannemen zijn afdoende edekt door de algemene leerstukken van Boek I van het Wetboek van Strafrecht betreffende poging, medeplegen, uitlokking en medeplichtigheid.

In theorie worden in het hele proces van money laundering drie fasen onderscheiden; het gaat hier in feite om verschillende typen van handelingen, die elkaar niet per se chronologisch hoeven op te volgen, maar die ook kunnen samenvallen of elkaar kunnen omvatten. Deze drie fasen zijn:

- placement (plaatsing): in deze fase wordt (uit misdrijf afkomstig) chartaal geld in het financiële stelsel gebracht;
 - layering (versluiting): in deze fase vindt een opeenvolging van soms complexe financiële transacties plaats, met als doel de oorsprong van het ingebrachte vermogen te verhullen. Door achtereenvolgende omzettingen in giraal en in chartaal geld wordt daarbij vaak getracht de zogenaamde paper trail te doorbreken;
 - integration (bestemming): in deze fase wordt het van criminele activiteiten verkregen vermogen, dat nu een legale schijn heeft, geïnvesteerd in het legale economische (inter)nationale verkeer.
-

Deze handelingen zijn in het wetsvoorstel opgenomen onder a van de artikelen 1 en 3, luidende: het verbergen of verhullen van de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding of de verplaatsing van het voorwerp of het verbergen of verhullen van degene die rechthebbende is op het voorwerp, dan wel het voorwerp voorhanden heeft.

De overige in de definitie omschreven handelingen zijn opgenomen onder b van de artikelen 1 en 3, luidende: het verwerven, voorhanden hebben, overdragen of omzetten van een voorwerp (afkomstig van enig misdrijf) of het gebruik maken van zo'n voorwerp.

D. HET BELANG VAN EEN APARTE AANPAK

1. DE EIGEN AARD VAN MONEY LAUNDERING

Duidelijk is geworden dat money laundering niet zozeer als een species van heling moet worden gezien als wel als een zelfstandig delict met een eigen aard, dat een aparte aanpak verdient. Het besef is toegenomen dat van manipulaties met misdaadgeld een grote bedreiging uitgaat voor de samenleving.

Geld is een middel tot persoonlijke luxe, maar geld is ook een middel tot macht. In onze rechtsstaat is een complex van financiële, monetaire en comptabele regels geformuleerd, volgens welke het geld in de formele economie terecht komt.

Uit criminele activiteiten verkregen vermogens ondermijnen de concurrentie positie tussen de bedrijven onderling en verzwakken de economische constellatie van het land in bijzondere mate.

Deze vermogens maken de uitkomst van democratische beslissingsprocessen volstrekt onzeker, bovendien zijn zij in staat om de verhoudingen binnen de democratische rechtsstatelijke ordening te verbrijzelen. De integriteit van het financiële en economische verkeer wordt aangetast doordat gelden met een criminele oorsprong worden "gelegaliseerd" en weer een (schijnbaar) legale rol in dat verkeer kunnen gaan spelen zonder dat dit voor de bonafide deelnemers aan dat verkeer kenbaar is.

In het uiterste geval zouden grootschalige money laundering handelingen ertoe kunnen leiden dat van misdrijf afkomstig geld een machtsfactor wordt die onze samenleving corrupteert.

Op dit punt bestaat een verschil met de klassieke heling. Heling bestaat uit het profiteren van andermans misdrijven door het overnemen en of verhandelen van de door die misdrijven (zgn. gronddelicten) verkregen goederen. Daardoor wordt bevorderd dat anderen die misdrijven (blijven) plegen. Dit zogenaamde begunstigende karakter staat bij heling voorop. Ook money laundering werkt in zekere zin begunstigend ten opzichte van misdrijven zoals drugshandel en fraude. Primair gaat het bij money laundering echter om de aantasting van de integriteit van het financiële en economische verkeer en de bedreiging van de onbepaalde - en dus maatschappelijke - orde.

Ook in ander opzicht verschilt de klassieke heling van money laundering. De heler behoeft voor het beheer van de grotendeels concrete en tastbare voorwerpen, geen gecompliceerde handelingen te verrichten en behoeft daarbij geen hulp van of samenwerking met anderen. Dit is anders bij money laundering.

Daar blijft het zelden bij een laakbare handeling en gaat het vaak om een aantal samenhangende (listige) kunstgrepen.

2. INTERNATIONALE RECHTSHULP

Invoering van een aparte strafbaarstelling terzake van money laundering kan de internationale rechtshulp tussen Suriname en andere landen vergemakkelijken. In rechtshulpverzoeken aan het buitenland kan dan namelijk op een eenvoudige wijze worden verwezen naar het money laundering delict, zodat de buitenlandse autoriteiten zich niet hoeven te verdiepen in de Surinaamse heling bepalingen. Het is mede van belang voor de in het rechtshulpverkeer veelal gestelde eis, dat het feit waarvoor rechtshulp wordt gevraagd, zowel naar het recht van het verzoekende land als naar het recht van het aangezochte land strafbaar is. Overigens houdt deze eis van dubbele strafbaarheid niet in dat de omschrijving van het money laundering delict in Suriname exact hetzelfde moet zijn als in het verzoekende of aangezochte land; voldoende is dat de feitelijke gedraging zowel in het ene als in het andere land een money laundering delict oplevert.

De eis van dubbele strafbaarheid kan in de huidige situatie tot problemen leiden. Zo kan de bij heling geldende heler-steler-regel ertoe leiden, dat een verzoek aan Suriname om uitlevering van een persoon die wordt verdacht van money laundering, moet worden afgewezen, omdat de betrokkene de door hem verkregen gelden uit money laundering activiteiten zelf heeft gegenereerd en dus naar Surinaams recht niet voor heling kan worden gestraft. Op grond van de voorgestelde strafbepalingen is deze persoon ook naar Surinaams recht voor zijn money laundering handelingen strafbaar.

E. HET BEWIJS VAN MONEY LAUNDERING

Zoals bij de helingbepalingen opzetheling en schuldheling, in de artikelen 480, 481 en 482 van het Wetboek van Strafrecht opgenomen zijn, is zulks ook geschied bij de money laundering bepalingen in deze wet. Er zijn twee bepalingen in het voorstel opgenomen: een die vereist dat wordt bewezen dat de betrokkene WIST dat het voorwerp van misdrijf afkomstig was (HET OPZETTELIJKE MONEY LAUNDERING) en een waarbij betrokkene dat niet wist, maar REDELIJKERWIJS MOEST VERMOEDEN (money laundering). De opneming van deze schuldbestanddelen komt tegemoet aan het eventuele bezwaar, dat de kantonrechter na een "snelle" bewezenverklaring, nogal eens zijn toevlucht zou kunnen nemen tot de strafuitsluitingsgrond AVAS (afwezigheid van alle schuld).

Wanneer door het Openbaar Ministerie niet bewezen kan worden, dat betrokkene de wetenschap had van de criminele herkomst van het voorwerp, noch dat hij die redelijkerwijs moest vermoeden, volgt vrijspraak en geen ontslag van alle rechtsvervolgning.

Net als bij heling zal voor een veroordeling moeten worden bewezen, dat de verdachte op zijn minst redelijkerwijs moest vermoeden dat het betreffende voorwerp afkomstig was van misdrijf.

De beoordeling van het bewijs van money laundering vraagt bijzondere aandacht en expertise van opsporingsambtenaren, het Openbaar Ministerie en de rechter. Er zal nog meer ervaring met het opsporen en vervolgen van money laundering zaken moeten worden opgedaan. Daarbij is van belang, dat het Openbaar Ministerie bij de presentatie van het bewijsmateriaal de rechter op de rechtszitting goed voorlicht over de achtergronden van door de verdachte toegepaste constructies en de werking van bepaalde delen van de financieel economische sector.

Het Openbaar Ministerie en de rechter kunnen verder voor het bewijs van money laundering gebruik maken van, zoals ze in internationaal verband wel worden genoemd, "typologieën" van money laundering.

Hierbij gaat het om min of meer objectieve kenmerken die naar de ervaring elders leert, duiden op money laundering van opbrengsten van misdrijven. Door analyse van reeds opgespoorde gevallen en gevalsvergelijking kunnen bepaalde typen van money laundering worden onderscheiden met bijbehorende kenmerken.

Hieronder volgen enkele voorbeelden van typologieën, welke voor Suriname bij opsporing en vervolging als leidraad kunnen dienen.

- Een veelvuldig gebruikte methode is het bij wisselkantoren (Cambio's) met grote regelmaat inwisselen van grote hoeveelheden, in kleine coupures verdeelde, buitenlandse valuta tegen US dollars. Dit gebeurt door koeriers of strolieden, die soms door anderen -kennelijk toezichthouders, worden vergezeld.

De aanbieders van het geld gaan soms akkoord met ongebruikelijke, erg nadelige wisselcondities. Deze methode heeft veelal betrekking op de opbrengsten uit drugshandel.

- Een verfijnder methode is het werken met dekmantelorganisaties. De aanbieder van het geld zegt dan te handelen namens een bedrijf of vennootschap, veelal gevestigd in het buitenland.

Hij geeft opdracht het geld over te maken naar een bankrekening van het bedrijf, waarna het geld onmiddellijk van die rekening wordt opgenomen of verder wordt overgemaakt naar een andere rekening. Vaak zijn de gestorte bedragen onverklaarbaar hoog, gelet op de soort activiteit die de dekmantelorganisatie zou verrichten.

- Een typische vorm van money laundering is het rondpompen van geld door veelvuldige overschrijvingen tussen verschillende rekeningen. Credit- en debetverrichtingen volgen elkaar, om onverklaarbare redenen, in hoog tempo op en saldi gaan in een maand van nul naar enkele miljoenen gulden en weer terug. Vaak wordt de paper trail onderbroken door contante opnames of door aankoop van cheques. Bewijsstukken getoond ter onderbouwing van de transacties, zoals overeenkomsten van lening, koopcontracten, garanties en dergelijke, lijken vaak vals of juridisch defect. Partijen bij een transactie schijnen soms verwant of zelfs dezelfde personen te zijn.

Een kenmerk, dat veel gevallen van money laundering gemeen hebben is, dat handelingen plaatsvinden die overigens - los van money laundering- geen redelijk bedrijfseconomisch doel kunnen dienen. Ook fiscale motieven kunnen doorgaans geen verklaring bieden voor de elkaar in hoog tempo opvolgende, elkaar weer ongedaan makende handelingen. Wanneer een concreet geval kenmerken vertoont als hier beschreven, kan daaraan een vermoeden in concreto worden ontleend. Vervolgens zal dit vermoeden in concreto moet worden bevestigd door andere, bijkomende omstandigheden. Anders gezegd: in het concrete geval gelegen omstandigheden zullen de overtuiging van de kantonrechter moeten dragen, dat een transactie, die naar buiten toe de kenmerken vertoont van een money laundering constructie, dat feitelijk ook is. Daarbij kan -veronderstellenderwijs en louter bij wijze van voorbeeld- worden gedacht aan de vaststelling dat de van money laundering verdachte persoon in de tenlastegelegde periode nauwe contacten onderhield met personen, die van drugshandel worden verdacht.

I. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

A. VERBERGEN OF VERHULLEN VAN WERKELIJKE AARD, HERKOMST, VINDPLAATS ENZ. (onder a van de artt. 1 en 3)

Bij de in artikel 1 onder a strafbaar gestelde gedraging gaat het om al die handelingen, die tot doel hebben en geschikt zijn om de werkelijke aard, herkomst, vindplaats enz. van een voorwerp te verbergen of te verhullen. De strafbaarstelling geeft niet nader aan om welke handelingen het allemaal kan gaan; bepalend voor de strafbaarheid is het effect van het handelen.

De termen "verbergen" en "verhullen" impliceren dus een zekere doelgerichtheid: het handelen is erop gericht het zicht op de aard, herkomst, vindplaats enz. van voorwerpen te bemoeilijken en is ook geschikt om dat doel te bereiken. Veelal zal bij een enkele handeling ten aanzien van een voorwerp nog niet van dergelijke doelgerichtheid kunnen worden gesproken. Vaak zal het gaan om een reeks van handelingen die tezamen een geval van money laundering opleveren. Dit betekent dat voor het bewijs van het verbergen of verhullen vaak naar meer handelingen (transacties) in het money laundering traject zal moeten worden gekeken. Uit alle stappen tezamen moet duidelijk worden, dat er (zonder redelijke economische grond) met geld is geschoven op een manier, die geschikt is het spoor aan de waarneming te onttrekken. Juist die doorzichtigheid van de opeenvolgende transacties brengt mee dat de werkelijke aard, herkomst, vindplaats, rechten enz. buiten beeld blijven.

Het voorgaande sluit niet uit dat onder omstandigheden ook een enkele handeling verbergen of verhullen zou kunnen opleveren, hoewel in zo'n geval waarschijnlijk eerder gesproken kan worden van een van de gedragingen, genoemd in van de artikelen 1 en 3 (zie hierna).

"Verbergen" en "verhullen" zullen elkaar grotendeels overlappen. Van een volstrekt onzichtbaar maken van de werkelijke aard, herkomst, vindplaats enz., behoeft geen sprake te zijn. Als dat zo zou zijn, zou het zelden tot een strafvervolging kunnen komen.

Van "verhullen" -synoniem voor "versluieren"- zal al sprake kunnen zijn als door bepaalde constructies een mistgordijn wordt opgeworpen dat weliswaar enig zicht op het voorwerp en de daarbij betrokken personen toelaat, maar het niet mogelijk maakt om met enige zekerheid de (legale) herkomst en de rechthebbende vast te stellen. De feiten die verhuld kunnen worden (werkelijke aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing, rechten op of eigendom van voorwerpen), zijn in zijn geheel in art. 1 onder a opgenomen. Veelal zullen feiten samenvallen, dat wil zeggen, tezamen door een en dezelfde money laundering handeling worden verhuld. Zo zal het verbergen of verhullen van de vervreemding of de verplaatsing vaak neerkomen op het verbergen de vindplaats of de rechthebbende.

Met het verbergen of verhullen van de "werkelijke aard" van het voorwerp wordt bedoeld het voorwenden van een andere aard dan de werkelijke (bijvoorbeeld gelden worden gepresenteerd als de winst uit een legaal bedrijf, terwijl ze in werkelijkheid uit drugshandel afkomstig zijn).

Toegevoegd is het verbergen of verhullen van DEGENE DIE HET VOORWERP VOORHANDEN HEEFT. Hierbij gaat het om degene die het voorwerp feitelijk tot zijn beschikking heeft.

Vaak laten money laundering constructies er namelijk geen twijfel over bestaan wie in juridische zin rechthebbende op het voorwerp is, maar zijn ze er juist op gericht te verhullen wie feitelijk de beschikkingsmacht over het voorwerp heeft.

B. VERWERVEN, VOORHANDEN HEBBEN, OVERDRAGEN, OMZETTEN OF GEBRUIK MAKEN

De termen "verwerven, voorhanden hebben en overdragen" hebben (ongeveer) dezelfde betekenis als in de helingbepalingen.

Zij veronderstellen feitelijke zeggenschap ten aanzien van het voorwerp, al is niet vereist dat het voorwerp zich in de fysieke nabijheid bevindt. Bij "gebruik maken" gaat het om het op een of andere wijze aanwenden van het betrokken voorwerp ten behoeve van degene die aan money laundering doet zelf of ten behoeve van derden.

Het heeft een element van profijttrekking in zich. Een voor de hand liggend voorbeeld is het op reguliere wijze -zij het met crimineel geld- bij een normaal, bonafide bedrijf kopen van dure auto's. Men kan echter ook denken aan het gebruik van met crimineel geld gefinancierd onroerend goed voor een (schijn) onderneming, teneinde dat onroerend goed de schijn van legaliteit te geven. "Omzetten" wordt omschreven als: (geld en goederen) verwisselen met een andere geldswaarde of met zekere handelsartikelen. Het gaat om die handelingen (vervanging, ruil, investering), waardoor de betrokkene een ander voorwerp krijgt dat het voordeel uit het oorspronkelijke misdrijf belichaamt. Het hiervoor genoemde kopen van luxe goederen kan dus behalve "gebruik maken" ook "omzetten" opleveren. Omzetten zal veelal tot doel hebben de criminele opbrengsten weer in het legale verkeer te investeren.

C. HET SCHULDBESTANDDEEL (weten, resp. redelijkerwijs moeten vermoeden)

Het bestanddeel dat de betrokken persoon "weet", of "redelijkerwijs moet vermoeden", dat het voorwerp - middellijk of onmiddellijk- afkomstig is van enig misdrijf, is al aan de orde geweest. "Weten" is uitdrukking van opzet! Hieronder valt ook voorwaardelijk opzet: willens en wetens de aanmerkelijke kans aanvaarden, dat men een voorwerp verbergt (of een voorwerp verwerft, enz.) dat uit misdrijf afkomstig is. "Redelijkerwijs moet vermoeden" duidt op de zogenaamde schuld of culpa. Dit betekent aanmerkelijke onvoorzichtigheid: bij g nadenken had de verdachte kunnen vermoeden, dat het om een voorwerp, afkomstig uit misdrijf, ging; verdachte had niet zonder nader onderzoek met het voorwerp mogen handelen.

De twee varianten -opzet en culpa- treffen we ook aan bij de helingsbepalingen (zie Titel XXX artt. 480, 481 en 482 Wetboek van Strafrecht).

D. VOORWERP

Volgens artikel 4 wordt onder voorwerpen verstaan alle vermogensbestanddelen, zowel roerende en onroerende goederen, alsmede zakelijke en persoonlijke rechten

Iemand die de herkomst van grondhuurrecht van een perceel of vorderingsrecht uit geldlening verbergt of verhult, kan zich dus ook schuldig maken aan het strafbaar feit van lid 1 onder a. De voorkeur voor een ruim begrip "voorwerpen" boven "goed" heeft te maken met de wens om ook de indirecte opbrengsten van misdrijven onder de nieuwe bepaling te brengen. Juist bij de vervanging van de oorspronkelijk van misdrijf verkregen voorwerpen door andere, zal nogal eens sprake zijn van de verkrijging van een vermogensrecht.

Het chartale geld, dat is omgezet in een auto, in een vordering uit lening, in een huis en vervolgens weer in een saldo bij een bank bijvoorbeeld, blijft een "voorwerp -middellijk of onmiddellijk- afkomstig van enig misdrijf".

E. AFKOMSTIG VAN ENIG MISDRIJF

Voldoende is dat wordt (tenlastegelegd) bewezen dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf. Niet vereist is dat de rechter identificeert welk misdrijf precies aan het voorwerp ten grondslag ligt. Vaak zal dit niet mogelijk zijn, terwijl het ook niet relevant is voor de strafwaardigheid van money laundering. Gaat het bijvoorbeeld om handelingen van verdachte Y ten aanzien van bankrekening, waarop hij en zijn compaan opbrengsten van hun verschillende criminele activiteiten (mensenhandel, wapenhandel, afpersing, drugshandel) plachten te storten, maar is niet duidelijk uit welke van die activiteiten de betreffende gelden afkomstig waren (wellicht uit allemaal), dan kan niettemin bewezen worden geacht, dat die gelden van enig misdrijf afkomstig waren. Bij de meer grootschalige money laundering activiteiten zal al snel kunnen worden aangenomen, dat de daaraan ten grondslag liggende gronddelicten opzettelijk zijn begaan, zodat er sprake is van een misdrijf.

In die gevallen zou ook de strafbaarstelling van een criminele organisatie (vereniging) in beeld kunnen komen (zie art. 188 Wetboek van Strafrecht).

F. MIDDELLIJK OF ONMIDDELLIJK; INDIRECTE OPBRENGSTEN

Zoals hierboven aangegeven beslaan money laundering trajecten veelal vele achtereenvolgende stappen, waarbij de uit misdrijf afkomstige voorwerpen worden omgezet in andere, die op hun beurt worden omgezet, enz. Om ook handelingen aan het eind van het traject effectief te kunnen aanpakken, dient een desbetreffende strafbepaling niet alleen money laundering van de directe opbrengsten uit misdrijf strafbaar te stellen, maar ook money laundering van een voorwerp dat indirect, middellijk afkomstig is uit enig misdrijf. Ook meergenoemde internationale overeenkomsten gaan uit van een ruim begrip "opbrengsten".

Om zeker te zijn, dat de artt. 1 en 3 zich ook uitstrekken tot money laundering handelingen ten aanzien van de indirecte opbrengsten, zijn daarin de woorden "middellijk of onmiddellijk" (afkomstig van) opgenomen.

Overigens is niet vereist, dat het voorwerp in zijn geheel van misdrijf afkomstig is. Indien het voorwerp gedeeltelijk uit de opbrengst van een misdrijf is gefinancierd en gedeeltelijk uit ander, legaal geld, kan nog steeds worden gezegd, dat het -mede- uit enig misdrijf afkomstig is.

Paramaribo, 5 september 2002,

R. R. VENETIAAN.